

Список використаних джерел

1. Український інтерес. Post tenebras lux. Пошук знань. Софія Русова [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uain.press/blogs/sofiya-rusova-ridna-movavtse-persha-umova-shhob-uchni-prohodili-nauku-svidomo-1177105>
2. Серія «Видатні українські педагоги». Софія Русова [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/research/seriya-vydatni-ukrajinski-pedahohy>
3. Русова Софія. *Енциклопедія українознавства* : Словникова частина [в 11 т.]. Наукове товариство імені Шевченка ; гол. ред. проф., д-р Володимир Кубійович : Париж–Нью-Йорк : Молоде життя, 1955–1995.
4. Софія Федорівна Русова – талановита дочка України. Сайт Кіровоградської ОУНБ. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://wp-uk.wikideck.com/%D0%A0%D1%83%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%A1>

Софія ЩЕРБИНА

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ КЛАСНО-УРОЧНОЇ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ

Класно-урочна система навчання – організація навчального процесу, при якій учні групуються для проведення занять у колективи, що зберігають свій склад протягом встановленого періоду часу.

У сучасній школі класно-урочна форма організації навчання переважає у школах світу, незважаючи на те, що дидактичним поняттям «клас», «урок» уже близько 400 років. Наприкінці XIX століття розпочалися активні пошуки шляхів удосконалення класно-урочної системи. Вони проводилися у двох напрямках: пошуку нових систем навчання і шляхів удосконалення, модифікації і модернізації класно-урочної системи згідно з новими вимогами суспільства і досягненнями психолого-педагогічної науки.

Сформовані до VI ст. до н. е. в Древній Греції спартанська і афінська системи виховання передбачали єдиний вік вступу до школи (7 років), організацію навчання на декількох рівнях за встановленими навчальними планами, створення стійких груп учнів, з якими окремі види занять проводилися одночасно (Спарта) [4, с. 122–127].

В епоху Відродження (XIV–XVI ст.) у ряді шкіл застосовувалося об'єднання учнів у класах по знаннях [8, с. 269–272].

Розроблена Ф. Меланхтоном система організації німецьких шкіл (1528) передбачала поділ на класи, навчальні плани та програми навчання були в кожному з них [6, с. 39–46].

Ідеї Ф. Меланхтона були реалізовані на практиці Страсбурзької класичної латинської гімназії І. Штурма (заснована у 1538 р.). Цим був покладений початок плану організації навчання «один клас – один рік», який лежить в основі класно-урочної системи навчання. У відкритих у другій половині XVI ст. єзуїтських школах та колегіумах учні поділялися на класи за знаннями й застосовувалися елементи одночасного навчання всіх учнів класу [6, с. 71–73].

Ян Амос Коменський – видатний чеський мислитель. Жив і творив у період переходу від Середньовіччя до нового часу, для якого була характерна боротьба між феодализмом і капіталістичними елементами, що зароджувались і бурхливо розвивались. Він пише грандіозні твори, величезні здобутки педагогіки – «Велика дидактика», «Материнська школа», «Відкриті двері до мов і всіх наук» та ін. Останні роки жив у Амстердамі, помер у 1670 р [1, 2, 3].

Педагогічним поглядам і педагогічній діяльності Я. А. Коменського були притаманні демократизм, гуманізм, життєрадісність, релігійність – визнання Бога як першопричини появи природи і людини: сенсуалізм, згідно з яким началом пізнання є відчуття, досвід. У його світогляді сенсуалізм вступав у суперечність з релігійністю, демократизмом, просвітительством, що зумовило двоїстість підходу вченого до основних питань педагогіки. Філософія Я. А. Коменського була, перш за все, виправданням існування людини в бурхливому світі [7, с. 165–168].

Першу спробу модернізації класно-урочної системи організації навчання здійснили у 1798 р. англійський священик Л. Белл і вчитель Дж. Ланкастер, основною метою якої було збільшення кількості учнів, яких навчає один учитель. Це було обумовлено потребою великого машинного виробництва у значній кількості кваліфікованих робітників [8, с. 201–204].

У США, Японії, у багатьох європейських країнах класно-урочна система зберігається лише в молодших (1–6) класах, а далі навчання організовується добровільно у факультативних групах. В останнє десятиріччя класно-урочна форма навчання збагатилася новими теоріями цілісності, проблемно-розвиваючого та програмованого навчання, крупноблочної системи викладання, особистісно-орієнтованого навчання, диференціації та індивідуалізації навчальної роботи, самостійної роботи учнів [9, с. 355–361].

На сьогоднішній день класно-урочну систему навчання використовують у всіх країнах світу, зокрема і в Україні.

Творцем класно-урочної системи справедливо вважають Я. А. Коменського, який перевіряв, удосконалив і використовував її основні принципи при організації шкіл у Чехії і Польщі. У «Великій дидактиці» і в «Законах добре організованої школи» (1633–1638) він узагальнив величезний досвід, оформив контури класно-урочної системи, яка вже понад 350 років панує як форма організації навчально-виховного процесу в школах усього світу.

Список використаних джерел

1. Історія педагогіки / за ред. М. С. Гриценка. Київ : Вища школа, 1993. 447 с.
2. Історія педагогіки / за ред. проф. М. В. Левківського, докт. пед. наук О. А. Дубасенюк. Житомир : Житомирський державний педагогічний університет, 1999. 336 с.
3. Кравець В. Історія класичної зарубіжної педагогіки і шкільництва: навч. посібник. Тернопіль, 1996. 436 с.
4. Левківський М. В. Історія педагогіки: навч.-метод. посібник. Вид. 4-те. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 190 с.

Ірина ЗАДАРА

ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Різні історичні процеси та зміни, які пройшлися по території України, значно вплинули на вищу освіту держави. Вона продовжує змінюватися й зараз, проте важливо знати, як вона дійшла до сучасного стану. Тому важливо визначити та проаналізувати всі історичні процеси та ключові зміни і події в них, які так чи інакше вплинули на цей важливий для існування та формування як високорозвиненої країни аспект.

Дослідженням історичних передумов становлення вищої освіти України займалися такі вчені: І. Передерій, Н. Терентьєв, А. Кураєв та Г. Кривчик. Також це